

P R Æ F A T I O.

De Dosithei Grammatici sive Magistri, ut dicere magis consueverunt, aetate iam sine incommodo possumus disputatione supersedere. satis enim ipsius scriptoris locus, a quo Hygini genealogiam orditur, nos edocet ineunte tertio post Christum natum saeculo, cum Septimius Severus et filius Antoninus res Romanas regerent, eum scripsisse ¹: [Q. Allio] Maximo et [M. Flavio]

¹) Mirari subit sagacissimum Valckenaerium (Misc. Obs. tom. X. p. 111.) haerere potuisse in verbis Catal. bibl. publ. Lugd. Bat. (1716. fol. p. 395.) „Glossae Dosithei Graeco-Latinae, qui sub Hadriano vixit, cuius complura recenset apophthegmata, egregie scripta.“ Satis apparet catalogi scriptorem ex iis ipsis, quae laudat, apophthegmatibus suam de Dosithei aetate opinionem hausisse. Neque magis demonstratione opus esse videtur, ne quis Dositheum illum eundem esse putet aut cum eo, cui Libanius, aut cum eo, cui Iulianus imp. litteras scripserunt.

Apro coss. [p. Chr. n. 207.] tertio Id. Sept. Hygini genealogiam se transscripsisse ipse scriptor testatur. Vitam hominis exponere, etiamsi largius affluerent fontes, equidem numquam in animum induxerim. quotum enim quemque iuvabit hebetis scioli stolidive ludimagistri vitam aut describere aut descriptam legere? Neque ipsius Dosithei scripta, sed quae ab eo transscripta sunt, nominis famam ad posteros transferre potuerunt. nam illa quidem pauci hodie erunt, qui cum Notkero Balbulo tanti aestiment, quanti Donati, Nicomachi et Prisciani opera. Romae pueris erudiendis Graeceque docendis Dositheim vixisse aperte ex ipsius Dositheanae grammaticae indole et quibusdam adiectorum ἐρμηνευμάτων locis colligitur.

Tres huius operis hodie, quod equidem sciam, supersunt scripti codices; quorum nullus quidem integer, sed duo tamen ita sunt comparati, ut alter alterum quasi excipiat, et ex cunctis fere integrum Dositheanum opus constitui possit. quos cum omnes ad parandam editionem, quam elaboravi, ad manus habuerim, meum esse arbitror accuratius de iis tractare.

I. Primus, quo summus Cuiacius ² et post-

2) Compluribus locis Cuiacius de hoc codice dixit; cf. praecipue Obs. XXI. 5. Iosephus quoque Scaliger „Dositheim“, ait „vidi MS. apud Cuiacium. C'est

modum M. H. Goldastus³ olim usi sunt, Sangallensis [N. 902.], ut aetate alteri codici, Vossiano, vix postponendus videtur, est enim saeculi decimi vel undecimi, ita argumenti ordine hunc praecedat. Usus sum apographo, quod venerandi nominis vir, ex cuius funere summum omni literaturae damnum, nostrae vero universitati literariae calamitas nuper accidit, Niebuhrius, cum ante hos octo annos S. Galli moraretur, propria manu fecit, et ante eum ipsum diem, qui lugentibus nobis tantum virum eripuit, amico meo I. Classenio dono dedit. Continet autem ille codex, quem propter aspirationis frequentes omissiones in Gallia scriptum esse haud immerito quis coniecerit, Dosithei grammaticam cum glossariis Latino-Gracis, totius Dositheani operis priorem partem fere dimidiam. Ut distinctius rerum periti quid inter Dosithei et Sosipatri Charisii aliorumve grammaticas intersit et similitudinis et discriminis diiudicare possint, subiiciam ex illa, cuius, ut spero, editionem Classenius aliquando exornabit, argumenti indicem, cum nonnullis capitulum exordiis. Sangallensis igitur codex ita habet:

Incipit Grammatica Dosithei magistri.

l'exemplaire de Saint Gal, qui a esté chez Monsieur Cuias“. Vid. Scaligeran. p. 128. 3) Is ex eo codice, sed parum diligenter, Hadriani sententias et epistolas edidit. Vid. inferius pag. XXIII.

Ars Grammatica est scientia emendati sermonis in loquendo et scribendo, poematumq. ac lectionis prudens praeceptum. Grammaticus est qui uniuscuiusque rei uim ac proprietatem potest explanare loquela. Artis Grammaticae officium constat partib. quattuor: lectione, emendatione, enarratione, iudicio. Lectio est uaria cuiusq. scripti pronuntiatio seruiens dignitati personarum exprimensque habitum animi cuiusque. Emendatio est recorrectio errorum, qui per scriptum dictionemue fiunt. Enarratio est obscurorum sensuum questionumq. narratio.

DE IUDICIO. Iudicium est quo poemata ceteraq. scripta perpendimus. Artis Grammaticae initia ab elementis surgunt. Elementa figurantur in litteras: litterae coguntur sillabis. Comprehenditur dictio. Dictiones coguntur in partes orationis. Oratio in uirtutes ac uitia descendit.

DE ACCENTIB. Accentus est uniuscuiusq. syllabae proprius sonus, quem Greci προσῳδίαν dicunt: Accentus quasi accantus. Accentus in greca lingua sunt VII. in Latina V. accutus (sic), grauis, circumflexus, — longus, ∪ breuis. etc.

DE DESTINATIONE. Distinctio est silentii nota quae in legendo dat copiam spiritus recipiendi, ne continuatione deficiat. Hae tres sunt, quarum diuersitas tribus punctis diuersis locis positis indicantur. Qui plenus est sensus punctum
ὀπὸν

ad caput litterae ponimus et est liberum cessare prolixius: Ubi sensum (sic) nondum pleno respirari oportet, ad mediam litteram dabimus punctum: Ubi sub ipsum finem implendi sensus ita suspendimus ut statim id quod sequitur subicere debeamus, imam litteram puncto notamus.

DE UOCE. Uox est aer ictus sensibilis auditu quantum in ipso est. Omnis uox aut articu-

lata est aut confusa: articulata est quae litteris comprehendi potest: confusa est quae scribi non potest.

DE LITTERA. Littera est elementum uocis articulatae: elementum est uniuscuiusque rei initium a quo sumitur incrementum et in quod resoluitur. accidunt unicuique

γράμματι ὄνομα σχῆμα
potestas qua ualet. Litterarum aliae uocales, aliae consonantes. Uocales et sic porro ———

DE SYLLABA. Syllaba et littera uocalis, uel litterarum coetus per aliquam uocalem comprehensus, hoc est litterarum iuncta enuntiatio etc. ———

DE COMMUNIBUS SYLLABIS. Communes syllabae fiunt modis IIII. Primo si correpta uocalis etc. ———

DE DICTIONE. Dictio est ex syllabis finita, cum significatione certa locutio, ut est dico, facio. Quaedam dictiones sunt simplices, ut facio: quaedam compositae, ut conficio etc. ———

[DE ORATIONE. O]ratio est ore emissa et per dictiones ordinata pronuntiatio, uelut oris ratio. Orationis partes sunt octo: nomen, pronomen, uerbum, participium, aduerbium, prepositio, coniunctio, interiectio. Quibusdam uidetur et appellatio.

Iam sequitur de his octo partibus orationis eodem, quo enumeratae sunt, ordine tractatus, in cuius fine est *Explicit*. Post ea, sine inscriptione vel rubrica sequuntur exercitationes grammaticales, in hunc modum

<i>[U]enit mihi in mentem huius rei</i>	<i>Doleo uicem tui et tuam.</i>
<i>Pudet me amoris</i>	<i>Similis sum tui.</i>
<i>etc.</i>	<i>etc.</i>

Noceo inimico.

Incommodo uiatori.

etc. —

Incipio studium.

Aggredior nomen.

Indulgeo te.

etc. —

Criminor directarium.

etc. —

Impertio illum hac re.

Dignor amicum hospitio, et sqq. usque ad hoc exemplum :

Apud antiquos potior hanc rem.

Tum post haec

Nominatiuus casus trahit uerbum tertiae personae, ut Pompeius in litore Aegyptios dicitur occidisse (sic) etc. (cf. Putsch. p. 290.)

sequuntur exempla verborum cum casibus, quorum prioribus appositae sunt Graecae μεταφράσεις, posterioribus non item. Pergit deinde

[P]oematos genera sunt tria: aut actiuum est, aut imatiuum (sic), quod greci drammaticon (sic) uel micticon appellant etc. —

[D]istinctio est silentii nota cum sensu terminata etc. —

Uerba quae passiuè tantum afferuntur, ex quibus quaedam etiam actiua sunt, quae fere uno atque [haec duo uerba punctis deleta sunt] primae coniugationis:

Adulor *κολαζενω* . . . [sequitur index eiusmodi verborum Latino Graecus secundum litterarum ordinem dispositus, paullo uberior, cuius ultimum exemplum est:] *Uescor*, *στροφεται* (sic) *uescatus sum*.

Coniugationis secundae:

Censeor *απογραφωμαι* *υπαρχοντα*, *census sum*
Confiteor *ομολογο*

22 eiusmodi verba sequuntur.

Coniugationis tertiae

Amplector περιπλεκομαι

sequuntur 49 verba, quorum ultimum est

Uescor, τρεφομαι. uestus sum.

Coniugationis quartae

Assentior συνκαταπθεμε (sic)

sequuntur alia 19, quorum postremum

Sortior κληρουμαι.

Verba quae praepositionibus appositis aliam significationem faciunt

Moueo κεινω (sic)

commoueo etc.

et hoc modo *ago πρᾶσσο, fundo χεω, scribo γραφω, lego αναγινοσκω, soluo λυω, rapio αρπαζω, fero φερο, cludo κλειω, munio τειχιζω, emo αγοραζω, mitto βαλλω, πεμπω, rumpo ρησσω, fio γεινομαι, cum compositis enumerantur.*

Verba quae ex diuersa interpretatione in eundem perfectum cadunt

acuo οξυνω, acueo οξυνω

friceo φριγω, frigeo ψιχοσεμαι (sic)

post alia novem talia exempla librarius defessus comparare verba omisit ita scribens:

nauo ανδριζομαι

cedo δερω

cado πιπτω

audeo τολλαω

Sequitur sine inscriptione index 122 verborum Latino-Graecus, secundum litterarum ordinem dispositus, incipiens a verbis *amo φιλω, aprico ηλι-αζω*, desinens in verbis *duplico διπλασιαζω, dedico αφοσιω*. Post haec inferior laterculi pars dimidia vacua relicta est. In sequentibus sunt Glossarii vel Onomastici Graeco-Latini, in capita 58 distincti (de quo postea Vossianum codicem descri-

pturus plura proferam) capita 35 posteriora, sed tertium quidem post rubricam *de officiis* a voce demum *μυσχοτομος uictimarius* orditur.

Mira est ab eo inde loco, unde cum Sangallensi codice Vossianus idem argumentum habere incipit, inter utrumque convenientia, ita quidem, ut alter ab altero nisi in litteris *ι, ει* et *η, ε* et *αι, ο* et *ω, υ* et *οι, τ* et *θ*, quibus uterque fere promiscue uti solet, non recedat; his tamen, si recte memini, Sangallensis binos versiculos omisit, quos Vossianus habet; neque hoc praetermittam Vossianum librum in compluribus locis glossemata habere, quae absunt a Sangallensi; similiter ad Vossiani codicis oram adscriptos capitum onomastici, de quo modo locutus sum, titulos rubricasve Sangallensis non habet. Hunc desinere in prima fabula, quam ex Aesopiis Dositheus protulit, ad eum ipsum locum annotavi. (Cf. inferius p. 25. annot. 7.)

Haec sunt quae de Sangallensi libro dicenda habui.

II. Alter — qui patriam cum Sangallensi communem habere mihi ex ea causa, quam superius p. IX. attuli, hunc autem aetate superare visus est summo Valckenaerio ⁴, a cuius sententia

4) Is enim vir, cum ante hos fere centum annos de codice Vossiano in Miscellan. Obs. tom. X. p. 109. sqq. disputaret, DCCCC annorum antiquitate commen-

in definienda codicis aetate non longe recedit Roeverus⁵, sed quem ante undecimum saeculum scriptum fuisse merito mihi negare videtur vir, qui in his rebus facile sine provocatione iudicaverit, cel. Geelius⁶ — codex MS. Leidensis, vulgo Vossianus dicitur. Membraneus est liber, forma quadrata. Dositheana 73 paginas implent, decurruntque a fol. *b* usque ad fol. *oo*. Singulae paginae in quaternas sectae sunt columnas, quarum primae tertiaeque Graece, secundae quartaeque Latine ita scriptae sunt, ut singulis Graecis versiculis, qui maximam partem singula tantum aut bina, rarissime quaterna quinave verba continent, singuli Latini e regione appositi sint. Constant autem singulae columnae 29 versiculis, quorum in quibusdam columnis nonnulli vacui relictii sunt. Folii *e* col. 3. continet 31 versus, quorum tertius decimus vacuus relictus est; eiusdem folii col. 4. habet 30 versiculos; quod librarii errore ita factum esse apparet. Manifestum est ab initio librum ita conscriptum fuisse, ut eum tra-

dabilem, octavo vel nono saeculo conscriptum esse iudicavit. 5) Roeverus octo saeculorum aetatem prae se ferre Vossianum codicem anno MDCCXXXIX. scripsit. 6) Litteris ad me datis vir humanissimus de Vossiani codicis Dositheanis haec significavit: „*je ne les porte absolument pas au delà du commencement du XIème siècle.*“

etando pueruli Romani quid Latina verba Graece significarent, ediscerent. quae libri scriptio quantum ad rem criticam momentum habeat nemo videre nequit. Siquis autem similia huius scriptio-
nis specimina quaerat, adeat Glossaria Stephani et Vulcanii aliosque eiusmodi libros, quales exemplum Londinense, de quo inferius dicturus sum, habet. potest etiam, quam ipsi in fine libri exhibui-
mus, conversatio cotidiana specimini esse; sed in MS. codice versus omnes marginis oram similiter tangunt. Accuratus itaque scriptionem, qua li-
brarius usus est, repraesentant versiculi, quos p. 53. 54. expressimus. In primo ipsius codicis fo-
lio, quod binas Innocentianas decretales continet, scriptum est manu, nisi fallor, Isaaci Vossii: „*Ex Bibliotheca Christiani Rumpfij Medici*“ et inferius impressum legitur: „*Ex Bibliotheca Viri Illust. Isaaci Vossii.* 80.“ Superius⁷ locum catal. bibl. L. B., quo liber describitur, indicavimus. Ex iis, quae modo attuli, probari potest ipso hoc codice olim Claudium Salmasium usum fuisse, qui in Plinianis exercitationibus, Observationibusque ad ius Atticum et Romanum aliquotiens eumdem citavit, plura tamen ex eo in libri de modo usurarum caput XIX. p. 877. sqq. transtulit. Post id quidem tempus, quo Leidam venit peranti-

7) Cf. pag. VII. annot. 1.

quus liber, hi viri docti (inter quos Antonium Schultingium enumerari non posse huic viro minime laudi est) eo ita usi sunt, ut laborum suorum fructus ad publicum usum protulerint: Augustinus van Staveren, L. C. Valckenaer, Matthias Roever. Post hos, qui codicem tractaverit, novi neminem. Equidem quam facere potui accuratissime totum librum nuper transscripsi: ac de virorum illorum laboribus inferius dicturus sum: nunc autem eam eiusdem partem, quam non edidi, accuratius describam. Incipit a verbis *επιπλεον | και μίζον κ. τ. λ.*: *aut amplius | et maius* etc., quae Valck. l. c. p. 112. sed emendate transcripsit: codex enim habet *,et cumulatū | largitus enī.* Vers. 26. sqq. eiusd. col. habent: *αποδωσω ουν | τα λυπα (τὰ λοιπὰ) | κατα στυχιον (κατὰ στοιχεῖον) | πρᾶσσο (πράσσω) | κ. τ. λ.* *Reddam ergo | cetera | p litteras | ago* etc.; sequitur in XI. sequentibus cum dimidia columnis (usque ad fol. e col. 1. 2. vers. 9.) Glossarium Graeco-Latinum alphabeticum, in litteris *a . . . d* ad Latinorum verborum initiales litteras digestum, sed inde a littera *e* (fol. b. col. 7. 8. vers. 1.) ad Graecarum vocum. Folii c col. 1. 2. vers. 19. habet *θαῦμαζω | miror.* vers. 24.: *ἵνατι | utquid*; intermediarii vacui sunt. Nullius pretii mihi videtur hoc glossarium esse, in cuius fine legimus: *επληρωθητῶ | μετατωναερμη | νιων | (1. ἐπληρώθη τὸ αἶ*

μετὰ τῶν ἐρμηνειῶν) *Impletū ē primū | Int̄p̄reta-*
men |. Secundus liber post aliquot versus va-
 cuos hoc exordium habet (fol. e col. 1. 2. vers. 17.
 sqq.): ἐμῇ ἐπιμελείᾳ καὶ φιλοπονίᾳ μετέγραψα
 τοῦτο τὸ βιβλίον πᾶσιν ἀξιολογώτατον· ἐν τῷ
 πρώτῳ γὰρ βιβλίῳ τῶν ἐρμηνευμάτων ὡς πρῶτα
 συνηνέγκαμεν ῥήματα, καὶ τούτων ἐκ μέρους ἀναγ-
 καῖα εἰς κλήσιν [*? s. πλάσιν? MS.: κλασιν*] ῥημάτων,
 ὅπως [*MS. ουτως*] εὐκόλως τῆς ὁμιλίας τῶν ἀν-
 θρώπων εὐχρηστίᾳ [*MS. ειχρησια*] ἔσται. νῦν
 οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἐροῦμεν, ὧν καὶ θε-
 λήσει πρόνοια· ἡμεῖς γὰρ οἱ ἄνθρωποι πάντες
 ζῶμεν ἀπὸ Θεοῦ: *Mea diligentia et studio trans-*
scripsi hunc librum omnibus dignissimum: in pri-
mo enim libro Interpretamentorum quomodo priora
contulimus verba, et eorum ex parte necessaria
in declamatione verborum, uti facilius sermoni
hominum proderit: nunc ergo in secundo libro di-
cimus, quorum et vult providentia. nos enim ho-
mines omnes vivimus a deo.

Incipit igitur Glossarium Graeco-Latinum (eius-
 dem fere generis, quale Stephanus aut Vulcanius
 p. 237. sqq. habent) cuius XXXVIII (aut XXXIX,
 si a versu θεάων ὀνόματα novum incipias) capi-
 ta ⁸ haec sunt:

8) Vides falsum esse Valck. p. 113, triginta se-
 ptem dumtaxat capita numerantem.

- [1] *Περὶ θεῶν: de diis* 9.
- [2] *Περὶ οὐρανοῦ: de caelo.*
- [3] *Περὶ ναῶν: de aedibus. templis.*
- [4] *Περὶ ἑορτῶν: de diebus festis.*
- [5] *Περὶ θεωριῶν: de spectaculis.*
- [6] *Περὶ ἀνέμων: de ventis.*
- [7] *Περὶ μελῶν: de membris.*
- [8] *Περὶ φύσεως: de natura.*
- [9] *Περὶ βρωμάτων: de escis.*
- [10] *Περὶ ποτοῦ: de potione.*
- [11] *Περὶ δευτέρας τραπέζης: de secunda mensa.*
- [12] *Περὶ κρέως: de carne.*
- [13] *Περὶ λαχάνων: de oleribus.*
- [14] *Περὶ ἰχθύων: de piscibus.*
- [15] *Περὶ ὀρνέων: de avibus.*
- [16] *Περὶ τετραπόδων: de quadrupedibus.*
- [17] *Περὶ ἑρπετῶν: de serpentibus.*
- [18] *Περὶ οἰκήσεως: de habitatione.*
- [19] *Περὶ πόλεων: de civitatibus.*
- [20] *Περὶ ἐνδομενίας: de supellectile. (MS. Sang. supellectili.)*
- [21] *Περὶ ἱματίων: de veste (MS. Sang. de vestimentis).*
- [22] *Περὶ χρωμάτων: de coloribus.*

9) Hoc caput ex parte edid. Valcken. l. c. p. 113. 114.; om. autem θεῶν ὀνόματα, *dearum nomina*, quorum 52 recenset Dositheus.

- [23] *Περὶ χρυσέων: de aureis.*
- [24] *Περὶ ἀργυρέων: de argenteis.*
- [25] *Περὶ χαλκέων: de aereis.*
- [26] *Περὶ σιδηρέων [MSS. σιδηαρων]: de ferreis [V. ferreo].*
- [27] *Περὶ ὀστρακίνων: de fictilibus.*
- [28] *Περὶ σκυτίνων: de pellibus.*
- [29] *Περὶ φιλοπονιῶν: de studiis.*
- [30] *Περὶ τεχνιτῶν: de artificibus.*
- [31] *Περὶ δένδρων: de arboribus.*
- [32] *Περὶ γεωργίας: de agricultura.*
- [33] *Περὶ στρατιᾶς: de militia.*
- [34] *Περὶ ἀρχόντων [MSS. αρχοντων]: de magistratibus.*
- [35] *Περὶ συγγενείας: de cognatione.*
- [36] *Περὶ ναυτιλίας: de navigatione.*
- [37] *Περὶ ἰατρικῆς: de medicina.*
- [38] *Περὶ ζωδίων ιβ': de signis XII.*

In hoc Glossario multo passim pleniore, quam quod Stephanus edidit, haud pauca esse videntur, quae Graece quam ipse sum doctioris hominis diligentia non indigna sint. — Cum quae in Vossiano codice sequuntur Dositheana omnia a me edita habeas, superest, ut admoneam ipsum codicem *παλίμψηστον* esse, et ab initio res ad artem medicam historiamque naturalem spectantes continuisse videri, quales adhuc in septem postremis paginis leguntur, formulae medicae,

Ipocratis medici ad Antiochum regem epistola,
de avibus, de bestiis, de promontoriis.

Doctissimus Fr. Ad. Schillingius in Diss. inferius (p. XXV.) laudata p. 60. frustra suspicatus est Io. Fr. Gronovii Dositheanorum exemplum „ex vetustissimo codice transcriptum“ ex Italico quodam codice enatum fuisse. nam ex iis ipsis, quae Iac. Gronovius ex proavi apographo attulit, siquis cum Vossiani codicis scriptura contulerit, abunde constare poterit hunc ipsum Vossianum librum Gronoviani apographi parentem fuisse. siquis e. gr. conferat quae Iac. Gronovius (p. 633. Fellenb. iurispr. ant. tom. II.) de iteratione habet, de qua diximus ad §. 15. [17.] pag. 58. not. 18. ed. nostrae, facile intelleget recte de fonte Gronoviani exempli me sentire. Neque opinari licet Io. Fr. Gronovium olim Sangallensem codicem transscripsisse et ad pronepotem pervenisse apographum; quamvis enim in iis, quae uterque codex habet, mirus sit inter utrumque consensus, illam tamen opinionem quo minus concipiamus animo, vetat verbum *ἐγγλῡχαίνειν*, quod aliter in cod. Sangall. est, et id genus quaedam alia; sed magis etiam, quod hic codex iam in prima fabula Aesopia desinit.

III. Tertius codex, quo usus sum, Scaligeranus est, quem indicat Catal. biblioth. publ. univ. Lugd. Bat. p. 342. i. f. 343. sub N, 61. Continet

miscellanea, maximam partem ipsius Ios. Scaligeri manu scripta, et in his fol. 89^b . . . 92^a tractatum legalem, quem editio nostra p. 39. et seqq. habet. Scriptum est hoc fragmentum Dositheanum ita, ut e regione Latina Graecaque in binis paginis legantur; praeterea in eo quoque a superioribus duobus codicibus recedit Scaligeranus, quod Graeca accentus interpunctionemque habent. Mihi persuasi hoc Scaligeranum apographum aut ex eodem codice, ex quo Claud. Puteani exemplum (quod Petrus Pithoeus Latine edidit; cf. inf. p. XXIV.) aut ex hoc ipso Puteano exemplo transcriptum esse. —

Nunc paucis recensendae videntur editiones, quibus usus sum. sequar autem in iis enumerandis eundem, quem ipse Dositheus servavit partium, tertium *ἐρμηνευμάτων* librum constituentium ordinem:

1) Divi Adriani sententias et epistolas ¹⁰ (ut Dosi-

¹⁰) Fallitur Fabric. bibl. Graec. lib. IV. c. 39. vol. VII. p. 60. (ed. Harl. vol. VI. p. 366.) has sententias esse Hadriani Imp. interrogationes, quarum meminit Alcuinus ep. 102. [i. e. ed. Quercetani; ep. 143. ed. Froben.] asserens. Nam Alcuinum ad altercationem Hadriani et Epicteti, quam in Fabric. tom. XIII. p. 560. habes, respexisse ipse Fabricius in annotatione ad p. 563. tom. XIII. docet, et recte. Debuerat igitur Harlesius locum superius dictum corrigere.

theum ipsum secutus inscripsi — vid. p. 3.) ediderunt

a) Henr. Stephanus, Glossaria duo etc. 1573. fol. col. 299. . . 305. Stephani codex, qui nescio utrum interierit, an alicubi adhuc servetur, a reliquis codicibus multum recedit, tam omittendo totas paragraphos (ut eo nomine pro more nostratum utar), quam in multis locis scripturae variatione. Stephani editionem repetitam habes in

α) Bonaventurae Vulcanii thes. utriusq. linguae. Lugd. Bat. 1600. fol. coll. 299. . . 305.

β) Caroli Labbaei Glossar. Londini in aedib. Valpian. 1816. . . 1826. fol. p. 489. 490.

Nicolai Catharini editionem non novi.

b) Melior Hamenvelto Goldastus. Dosithei mag. liber III. continens Divi Adriani Imp. sententias et epistolas. M. H. G. maximam partem auxit, emendavit, illustravit. Excudebat P. de la Rouiere, M.DCI. 8. (pagg. 72.). Goldastum Sangallensi codice usum esse superius (p. IX.) monuimus; eius exemplar repetierunt

α) Anton. Schultingius, iurispr. vet. L. B. 1717.

4. p. 857. . . 879. De Lipsiensi Hispanicoque Schultingianae iurispr. exemplis monere nihil opus esse videtur.

β) Io. Alb. Fabricius, biblioth. Graec. vol. XII.

Hamb. 1724. 4. p. 514. . . 554. Hoc

- exemplum, non ipsius Goldasti, expresserunt
- γ) Londinenses, quos ad *a. β.* citavi, p. 491.
 . . . 500.
- δ) Cuiacium in Obs. passim usum esse MS. Sang. inferius suis locis annotavi.
- 2) Fabulas Aesopias ex Dositheo nemo, quod sciam, edidit, si exceperis particulam prioris, quae in MS. Sangallensi est, a Goldasto et qui eum secuti sunt editam, atque primam cum duabus ultimis, quas L. C. Valckenaer in Misc. Obs. tom. X. p. 120. . . 123. publicavit.
- 3) Tractatum, quem Dosithei verba in p. 41. init. respiciens forensem dixi, ad manumissiones maximam partem spectantem
- a) ex cod. Scal. Latine sine inscriptione edidit Petr. Pithoeus ad calcem Fragm. Papiniani, Pauli etc. (Collationis LL. Moss. et Romm.) Lutetiae ex off. Rob. Stephani 1573. p. 113. . . 115. (Cf. Cuiac. Obs. XIII. 31.) Hoc exemplum saepius repetitum est, e. gr. ad calcem Cuiacianorum Cod. Theod. exemplorum (vid. edit. 1586. sive 1607. p. 135. 136. — errore scriptum est 334. 135. — appendicis, ubi supercriptum est „Ex Dosithei Magistri Grammatica“. Cf. etiam Hugon. ind. edd. ad calcem Pauli, Berol. 1795. 8. ed. p. 169. N. 35. et p. 172. N. 38. sed vide ibid. p. 150.

i, f., ubi errare qui putaverint exemplum Cuiacianum a. 1566. habere tractatum, de quo loquimur, merito monetur. Post Genevense Cod. Theod. exemplum, anno 1586. editum, et Lugdunense, quod anno 1593.4. prodiit, inscribitur tractatui nostro „*Fragmentum Regularum (ut videtur) Ulpiani*“; in Leidensi „*Veteris cuiusdam iuris auctoris fragmentum*“. Novissime, sed non item accuratissime, Pithoei exemplum Schultingius repetiit p. 803. . . 809., qui Pithoei notulas et suos ipsius commentarios subiecit, libelloque inscripsit „*Fragmentum Regularum ex veteri Iurisconsulto*“.

b) ex cod. Voss., hic illic adhibito cod. Scal., Graece et Latine adiectis notis et emendationibus edidit Matthias Roever, qui libro ita inscripsit „*Fragmentum veteris Iurisconsulti de iuris speciebus et de manumissionibus, quod servavit Dositheus Magister in exercitationibus Graeco-Latinis nondum editis*“ etc. Lugd. Bat. 1739. 8. Apographis, neque iis satis accurate transscriptis, Roeverum usum fuisse didici; quod ideo moneo, ne omnia, quae eius editio perperam habet (sunt autem satis multa) temeritati editoris adscribas.

a) Roeverianum exemplum repeti curavit subiecitque commentariolos criticos, omnes

fere ex Roeverianis depromptos, Io. Lud. Guil. Beckius ¹¹. Vid. Ius civ. anteiust. Berolin. 1815. 8. tom. I. p. 251...261.

β) Quantum fieri posse videtur, si Roeverianum exemplar fundum editionis esse voveris, accuratissimam debemus Fr. Ad. Schillingio, qui in *Dissertatione critica de fragmento iur. Rom. Dositheano* (Lips. 1819. 8.) p. 14. . . 25. sane laudabili consilio tractatum illum accuravit. Praeterea facile mihi quilibet concedet, Valckenaerium et Schillingium omnium, neque excepto quidem incomparabili viro Cuiacio, optime de Dositheo disputavisse.

4) Hygini Genealogiam ex Dositheo edidit Augustinus van Staveren, in *Misc. Obs.* tom. IX. p. 413. . . 424. Cum iis, quae Staveren publicavit, omnino collata velim quae Valckenaerius in schediasmate superius (pag. XXIV.) laudato disputavit.

¹¹) Quod cum hic ipse vir in libelli, cui inscripsit „*Indicis codicum et edd. iur. Iust. prodr.* (Lips. 1823. 8.)“ *praef.* p. 1. testatus sit, falsos esse apparet, qui Fr. Aug. Bienero, celeberrimo Berolinensi antecessori, exemplum illud adscribendum esse statuerunt. Vid. e. c. Lud. Pernice, *Gesch. des Röm. Rechts.* Halle 1824. 8. p. 31. not. 159.

- 5) Belli Troiani enarrationem, quam merito Valckenarius e periochis Homericis consarcinatam statuit, nemo, quem sciam, adhuc edidit.
- 6) Cotidianam conversationem, quae agmen Dositheanorum ex Vossiano codice claudit, quamvis a colloquio, quod apud Stephanum Vulcaniumque coll. 281. sqq. et Io. Verweium (nova meth. docendi Graeca) et ex his libris in Londinensibus Glossariis p. 423. sqq. legitur, scholastico vix in uno alterove loco differat, omittere nolui, ut ex paucis, quas occupat haec conversatio, paginis lectores intellegerent, quo modo Vossianus codex scriptus sit. Cf. supra p. XVI.

De mea editione, cuius inscriptio ex iis, quae scriptor initio secundi (cf. p. XVIII.) et nostri tertii lib. (cf. p. 2. init.) protulit, satis probatur, cum suis quaeque locis annotaverim quae videretur, duo imprimis hoc loco monenda sunt. primum, quod praesertim a viris doctis, si qui de libello iudicium erunt laturi, consideratum velim, me, quamvis Graece Latineque parum me doctum esse probe scirem, tamen huius libelli edendi ideo mihi negotium datum esse credidisse, quia Hadriani sententias et tractatum de manumissionibus denuo, ut in Corpus iuris anteiustiniani hae Dositheanorum *ἐρμηνευμάτων* particulae reciperentur, ex consensu collegarum meorum, quibuscum id Corpus elabo-

randum suscepi, edituro plura ad manus fuerunt, quorum ope alias quoque, id est nihil ad iuris disciplinam facientes, Dositheani operis partes commode illustrari posse censerem. Eorum igitur virorum, quibus Graeca haec Latinaque studia, quae nomen ab humanitate habent, magis quam mihi familiaria et esse debent et sunt, gratiam hoc libello me initurum esse confido, quamvis plura fortasse insint, quae iustam dubitationem movere possint; atque reputabunt aequi iustique iudices — alios autem ἐξουδενίζω —, me unice iuris prudentiam et debere et velle profiteri. Alterum, quod monendum habeo, spectat ad Hygini genealogiam Troicaque Dosithei. haec enim libelli capita I. Classenius a me rogatus editurus fuit, bonamque partem, ut et ad fabulas Aesopias pertinentia quaedam, accuravit; sed iter, quod viro doctissimo in patriam faciendum erat, prohibuit quo minus susceptum opus absolveret. Igitur in me ipsum cadere debet omnis vituperatio, quam hic libellus movebit; siquam vero laudem merebitur Hygini genealogiae Troianique belli enarrationis haec editio, lubens amicum meum Graece perdoctum laudandum esse profiteor.

Alio fortasse tempore locoque mihi occasio dabitur de capitibus Dositheanis, quae ad vetus ius spectant, fusius disserendi, quod quo minus nunc faciam, temporis angustiis prohibeor.

Et haec quidem sunt, quae praefari volui.
Vale, benevole lector.

Scribebam Bonnae Id. April.
anni MDCCCXXXI.

SIGNORUM EXPLICATIO.

- B. = Io. Lud. Guil. Beckii exemplum
fragmenti de iuris speciebus. Cf.
praef. p. XXV. sq.
- Cui. *sive* Cuiac. = Cuiacii Observationes. Cf. p. VIII.
et XXIV.
- Fabric. = I. A. Fabricii bibliothecae Graecae
vol. XII. Cf. praef. p. XXIII.
- G. = M. H. Goldasti exemplum Sen-
tentiarum Hadrianarum. Cf.
praef. p. XXIII.
- Lond. *sive* Londin. = Londinense exemplar Glossario-
rum. Cf. praef. p. XXIII. et XXIV.
- Ms. G. = Goldasti de codice Sangallensi
(cf. praef. p. IX. et XXIII. sqq.)
narrationes.
- Ms. S-G. = Codex MS. Sangallensis ex Niebu-
hrii apographo. Cf. praef. p. IX.
- Pith. = P. Pithoei exemplum tractatus
forensis. Cf. praef. p. XXIV.
- R. = Matthiae Roeveri exemplum fra-
gmenti veteris Icti de iuris spe-
ciebus. Cf. praef. p. XXV.

- S. = Scaligeranus codex MS. Cf. praef. p. XXI. sq.
- Salm. = Cl. Salmasii de modo usurarum liber. Lugd. Bat. 1639. 8. Cf. praef. p. XVI.
- Schi, *sive* Schill. = F. A. Schillingii dissertatio de fragmento iuris Rom. Dositheano. Cf. praef. p. XXVI.
- Schult. = A. Schultingii iurispr. antejust. Cf. praef. p. XXIII. et XXV.
- Stav. = Augustinus van Staveren. Cf. praef. p. XXVI.
- Steph. = Henr. Stephani Glossaria. Cf. praef. p. XXIII.
- V. = Vossianus codex MS. Cf. praef. p. XIV. sqq.
- Valck. = L. C. Valckenaer. Cf. praef. p. XXIV.
- Vulc. = Bonaventurae Vulcanii thes. utriusque linguae. Cf. praef. p. XXIII.